

STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA ROCZNEGO Z REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020 ZA ROK 2021

przygotowane na podstawie art. 50 ust. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013¹

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego [...]

WSTĘP

Zawartość przedmiotowa sprawozdania rocznego z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) została określona w *rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 808/2014 ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)*. Szczegółowa struktura sprawozdania, w tym zawartych w nim tabel, wynika z wytycznych Komisji Europejskiej.

Wszelkie dane dotyczą stanu na 31 grudnia 2021 r., jeśli nie zaznaczono inaczej.

Niniejsze streszczenie obejmuje skrót najważniejszych informacji zawartych w sprawozdaniu.

INFORMACJE NA TEMAT REALIZACJI PROGRAMU (ROZDZIAŁ 1 SPRAWOZDANIA)

PROW 2014-2020 został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr:

- 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz
- 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR,

a także aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa.

Podstawą prawną funkcjonowania PROW 2014-2020 w Polsce są: ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 349, z późn. zm.), zwana dalej ustawą o PROW, oraz ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 poz. 378, z późn. zm).

PROW 2014-2020 został przyjęty decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2014 r.

Program jest finansowany z budżetu UE (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich - EFRROW) i z krajowych środków publicznych.

W 2021 r. budżet Programu został zwiększony o ponad 4,5 mld euro w wyniku:

- wprowadzenia rozwiązań przejściowych pomiędzy obecną i przyszłą perspektywą finansową, koniecznych ze względu na wydłużenie okresu realizacji wsparcia z PROW 2014-2020 o 2 lata (2021-2022). Wprowadzenie okresu przejściowego wiąże się ze zwiększeniem budżetu o 3,6 mld euro (w tym 2,3 mld euro ze środków EFRROW);
- otrzymania dodatkowych 945 mln euro z środków EFRROW w ramach Europejskiego Instrumentu Odbudowy, przeznaczonych na wspieranie inwestycji oraz działań w dziedzinie środowiska.

Po uwzględnieniu środków przejściowych i środków z EIO budżet Programu wynosił na koniec 2021 r. 18,2 mld euro, w tym 11,9 mld euro ze środków EFRROW.

Z budżetu PROW 2014-2020 finansowane są również zobowiązania podjęte w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/2220 z dnia 23 grudnia 2020 r. wprowadziło przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z EFRROW i EFRG w latach 2021 i 2022,

wydłużając o 2 lata okres wdrażania Programu. Wydatki w ramach Programu będą mogły być ponoszone do końca 2025 roku.

Ogółem w ramach PROW 2014-2020 do dnia 31 grudnia 2021 r. **złożono 6,82 mln wniosków** o przyznanie pomocy finansowej (w tym 5,6 mln w ramach działania M13 *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami*).

Zatwierdzono do realizacji 6,17 mln operacji (w tym w 2021 r. - 1,03 mln operacji). Do końca 2021 r. zakontraktowano niecałe 71% zwiększonego budżetu Programu².

Do końca okresu sprawozdawczego **zrealizowano płatności w kwocie 43,65 mld zł (9,94 mld euro)**, co stanowi 53% budżetu Programu.

PRIORYTETY I CELE SZCZEGÓŁOWE REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU (ROZDZIAŁ 1 SPRAWOZDANIA)

PRIORYTET 1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich (P1), w tym cele szczegółowe:

1A) *Wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju bazy wiedzy na obszarach wiejskich*

1B) *Wzmacnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników*

1C) *Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz szkolenia zawodowego w sektorach rolnictwa i leśnictwa*

Priorytet 1 jest priorytetem horyzontalnym. Dla tego priorytetu nie został wydzielony odrębny budżet w ramach Programu. Cele Priorytetu 1 są realizowane przez działania zaprogramowane w ramach innych priorytetów: M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna*, M02 *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw* oraz M16 *Współpraca*.

Realizacja celów Priorytetu 1:

Wskaźnik *Procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW 2014-2020* został zrealizowany na poziomie 13% docelowej wartości (na ten wynik wpłynęła realizacja płatności w ramach działań M01, M02 i M16).

Wskaźnik *Łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...)* został zrealizowany na poziomie 33% (zrealizowano płatności dla 55 operacji).

² Wartość uwzględnia zobowiązania z poprzednich okresów programowania.

Wskaźnik *Łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013* został zrealizowany na poziomie 10,5%. W ramach poddziałania *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności* do końca 2021 r. zrealizowano szkolenia dla 27 492 osób.

PRIORYTET 2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami (P2), w tym cele szczegółowe:

2A) *Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej*

2B) *Ułatwianie wejścia rolników posiadających odpowiednie umiejętności do sektora rolnictwa, a w szczególności wymiany pokoleń*

Limit środków Priorytetu 2: środki ogółem **5,62 mld** euro, w tym środki EFRROW **3,64 mld** euro
Środki zakontraktowane do końca 2021 r.: **71%**; środki wypłacone: **48%**³

Realizacja celów Priorytetu 2:

Wskaźnik *Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją* – wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 3,38% (wartość docelowa została zwiększona w efekcie zmiany Programu). Podstawą obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika jest typ operacji *Modernizacja gospodarstw rolnych (poddziałanie 4.1)*, w ramach którego do końca 2021 r. zrealizowano płatności na rzecz 50 970 gospodarstw rolnych. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 2,51%, co oznacza 74% zakładanego celu.

Wskaźnik *Procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/ inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich* – wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 2,18% (wartość docelowa została zwiększona w efekcie zmiany Programu). Podstawą obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika jest poddziałanie *6.1 Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników*, w ramach którego do końca 2021 r. zrealizowano płatności dla 21 577 gospodarstw rolnych. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 1,43%, co oznacza 66% zakładanego celu.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 2:

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań 1.1 *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności* i 1.2 *Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych* (cel szczegółowy 2A)
- M02 *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw* (2A)

³ Bez uwzględnienia instrumentu finansowego

- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.1 - typ operacji *Modernizacja gospodarstw rolnych* (2A)
- M04 - poddziałanie 4.3 *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa* (Scalanie gruntów) (2A)
- M06 *Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej* - poddziałanie 6.3 *Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw* (Restrukturyzacja małych gospodarstw) (2A)
- M06 - poddziałanie 6.4 *Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej* (Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych) (2A)
- M06 - poddziałanie 6.5 *Płatności na rzecz rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi* (Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa) (2A)
- M21 *Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19* (2A)
- M06 - poddziałanie 6.1 *Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników* (Premie dla młodych rolników) (2B)

PRIORYTET 3. Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie (P3), w tym cele szczegółowe:

3A) *Poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe*

3B) *Wspieranie zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem w gospodarstwach*

Limit środków Priorytetu 3: środki ogółem **1,84 mld** euro, w tym środki EFRROW **1,20 mld** euro
 Środki zakontraktowane do końca 2021 r. – łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania: **64%**; środki wypłacone: **33%**^{4 5}

Realizacja celów Priorytetu 3:

Wskaźnik *Procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów* – wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 1,13%. Wskaźnik został osiągnięty na poziomie 1,13%, co oznacza 100% zakładanego celu. Podstawą do obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika są działania M03 i M09.

Osiągnięta wartość wskaźnika *Procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem* wynosi 16% zakładanej wartości docelowej, zwiększonej w 2021 r. w wyniku zmian Programu (zrealizowano wskaźnik w wysokości 0,17% przy zakładanej wartości 1,04%). W ramach typu operacji *Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej*,

⁴ Bez uwzględnienia instrumentu finansowego

⁵ Ewentualne minimalne różnice w porównaniu do limitów wynikających z rozdziału 10 Programu wynikają z zastosowania przewidzianego przez Komisję Europejską mechanizmu elastyczności

stanowiącego podstawę do obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika, do końca 2021 r. zrealizowano płatności na rzecz 2 566 gospodarstw rolnych.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 3:

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań 1.1 *Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności* i 1.2 *Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych* (cele szczegółowe 3A i 3B)
- M03 *Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych* (3A)
- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.2 *Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój* (*Przetwórstwo i marketing produktów rolnych*) (3A)
- M07 *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich* - poddziałanie 7.4 - typ operacji *Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów* (3A)
- M09 *Tworzenie grup producentów i organizacji producentów* (3A)
- M14 *Dobrostan zwierząt* (3A)
- M16 *Współpraca* – wybrane operacje (3A)
- M05 *Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych* (3B)
- M17 *Zarządzanie ryzykiem* (3B)

PRIORYTET 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem (P4), w tym cele szczegółowe:

4A) *Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów*

4B) *Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów*

4C) *Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą*

Limit środków Priorytetu 4: środki ogółem **5,90 mld** euro, w tym środki EFRROW **3,91 mld** euro
Środki zakontraktowane do końca 2021 r. - łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania, wraz z płatnościami zaliczkowymi: **73%**; środki wypłacone: **67%**

Realizacja celów Priorytetu 4:

Wskaźnik *Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do poprawy różnorodności biologicznej (ha) (cel szczegółowy 4A) + poprawy gospodarki wodnej (ha) (cel szczegółowy 4B) + poprawy gospodarowania glebą i/zapobieganiu erozji gleby (ha) (cel szczegółowy 4C)* - realizowany jest przez wsparcie w ramach działań M10 i M11. Wartość docelowa została w 2021 r. zwiększona w efekcie zmian Programu. Cel w 2021 roku został zrealizowany na poziomie 56%. Założono, że wsparciem zostanie objęta powierzchnia 2,431 mln ha. W 2021 roku wsparciem objęto 1,362 mln ha.

Wskaźnik *Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazy* - wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 14,07% (co odpowiada powierzchni 2,033 mln ha; wartość docelowa została w 2021 r. zwiększona

w efekcie zmian Programu). W 2021 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 7,62% (wsparcie objęto powierzchnię 1,101 mln ha gruntów rolnych), co oznacza 54% zakładanego celu.

Wskaźnik *Procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną* realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 8.5 *Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska*. Wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 0,31% (co odpowiada powierzchni 29,12 tys. ha). Do końca 2021 r. wsparciem objęto powierzchnię 6 610 ha. Wskaźnik osiągnięto na poziomie 0,07%, co oznacza 23% zakładanego celu.

Wskaźnik *Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej* - wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 14,0% (co odpowiada powierzchni 2,022 mln ha; wartość docelowa wskaźnika została zwiększona w 2021 r. w efekcie zmiany Programu). W 2021 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 7,53% (wsparcie objęto powierzchnię 1,087 mln ha gruntów rolnych), co oznacza 54% zakładanego celu.

Wskaźnik *Procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby* - wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 16,82% (co odpowiada powierzchni 2,430 mln ha; wartość docelowa wskaźnika została zwiększona w 2021 r. w efekcie zmiany Programu). W 2021 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 9,43% (wsparcie objęto powierzchnię 1,362 mln ha gruntów rolnych), co oznacza 56% zakładanego celu.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 4:

- M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* – wybrane operacje w ramach poddziałań 1.1 i 1.2 (cele szczegółowe 4A i 4B)
- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.1 - typ operacji *Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000* (4A)
- M08 *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów* – poddziałanie 8.5 *Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska* (4A i 4C)
- M10 *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne* (4A, 4B i 4C)
- M13 *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami* (4A)
- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.1, typ operacji *Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych / Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN* (4B)
- M04 *Inwestycje w środki trwałe* - poddziałanie 4.3, typ operacji *Zarządzanie zasobami wodnymi* (4B)
- M11 *Rolnictwo ekologiczne* (4C)

PRIORYTET 5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu (P5), w tym cel szczegółowy:

5E) *Promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie*

Limit środków Priorytetu 5: środki ogółem **249,2 mln** euro, w tym środki EFRROW **158,6 mln** euro

Środki zakontraktowane do końca 2021 r. - łącznie z zobowiązaniami z poprzednich okresów programowania, łącznie z płatnościami zaliczkowymi: **97%**; środki wypłacone: **64%**

Realizacja celów Priorytetu 5:

Wskaźnik *Grunty rolne i leśne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania CO₂ i ochrony pochłaniaczy CO₂ (ha) (cel szczegółowy 5E) + Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (ha) (cel szczegółowy 5D) + Grunty nawadniane, na których wprowadza się bardziej efektywne systemy nawadniające (ha) (cel szczegółowy 5A) - realizowany jest przez wsparcie w ramach poddziałania 8.1 *Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych*. Cel został do końca roku sprawozdawczego zrealizowany na poziomie 85%. Założono, że wsparciem zostanie objęta powierzchnia 5 100 ha (wartość docelowa wskaźnika została zwiększona w 2021 r. w efekcie zmiany Programu). Do końca 2021 roku wsparciem objęto 4 356 ha.*

Wskaźnik *Procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla - wskazana w PROW wartość docelowa wskaźnika wynosi 0,02%, co odpowiada powierzchni 5 100 ha. Do końca 2021 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 0,018% (wsparciem objęto powierzchnię 4 356 ha gruntów rolnych).*

Działanie realizowane w ramach Priorytetu 5:

- M08 *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów – poddziałanie 8.1 Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych (cel szczegółowy 5E).*

PRIORYTET 6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich (P6), w tym cele szczegółowe:

6A) *Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy*

6B) *Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich*

Limit środków Priorytetu 6: środki ogółem **3,82 mld** euro, w tym środki EFRROW **2,57 mld** euro⁵
Środki zakontraktowane do końca 2021 r.: **62%**; środki wypłacone: **43%**

Realizacja celów Priorytetu 6:

Wskaźnik *Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (6A)* - wartość docelowa wskaźnika wynosi 25 654 miejsca pracy (wartość docelowa została zwiększona w efekcie zmiany Programu). Do końca 2021 r. wskaźnik został osiągnięty na poziomie 6,26%. Podstawą do obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika jest poddziałanie 6.2 *Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich*, w ramach którego utworzono 1 606 miejsc pracy.

Wskaźnik *Procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju* - wartość docelowa wskaźnika wynosi 72,65% (wartość docelowa została zwiększona w efekcie zmian Programu). Do końca okresu sprawozdawczego wskaźnik został osiągnięty na poziomie 72,65%, co oznacza 100% zakładanego celu. Wybrane do realizacji strategie rozwoju lokalnego dotyczą obszaru zamieszkałego przez 20,13 mln osób.

Wskaźnik *Procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług / infrastruktury* - wartość docelowa wskaźnika wynosi 23,5% (wartość docelowa została zwiększona w efekcie zmian Programu). Do końca 2021 roku wskaźnik został osiągnięty na poziomie 14,05%, co oznacza 59,8% zakładanego celu. Podstawą do obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika jest działanie M07. Szacuje się, że z infrastruktury ulepszonej w ramach operacji zrealizowanych w tym działaniu korzystać będzie 3,89 mln osób.

Wskaźnik *Miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER)* – wartość docelowa wskaźnika wynosi 14 420 miejsc pracy. Do końca 2021 roku cel został osiągnięty na poziomie 83%. Podstawą do obliczenia stopnia realizacji ww. wskaźnika jest poddziałanie 19.2 *Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju*, w ramach którego utworzono dotychczas 12 240 miejsca pracy.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 6:

- M06 *Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej* - poddziałanie 6.2 *Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej)* (cel szczegółowy 6A)
- M07 *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich* - poddziałanie 7.2 *Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury (...)* (6B)
- M07 - poddziałanie 7.4 - typ operacji *Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej* (6B)
- M07 - poddziałanie 7.6 *Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości(...)* (*Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego*) (6B)
- M19 *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* (6B)

INSTRUMENT FINANSOWY W FORMIE FUNDUSZU GWARANCJI ROLNYCH (ROZDZIAŁ 1 SPRAWOZDANIA)

Na mocy zawartej w dniu 30 lipca 2019 r. umowy o finansowaniu pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Bankiem Gospodarstwa Krajowego został utworzony Fundusz Gwarancji Rolnych finansowany ze środków PROW 2014-2020. Celem jego powołania i funkcjonowania jest wsparcie gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego (MŚP) w dostępie do finansowania. Jest on realizowany poprzez udzielanie przez BGK (za pośrednictwem banków kredytujących):

- gwarancji stanowiących zabezpieczenie do 80% kwoty niespłaconego kapitału kredytu inwestycyjnego lub obrotowego, udzielonego przez bank kredytujący;
- dopłat do oprocentowania kredytów obrotowych (instrument wprowadzony w 2020 roku).

W 2020 roku rozszerzono zakres wsparcia udzielany z Funduszu Gwarancji Rolnych. Nowe warunki umożliwiły m.in. objęcie gwarancją kredytu obrotowego nieodnawialnego, który nie jest powiązany z inwestycją wspieraną z EFRROW, zabezpieczenie gwarancją spłaty kredytu obrotowego odnawialnego, a także otrzymanie dopłaty do oprocentowania kredytu obrotowego.

Do końca okresu sprawozdawczego banki kredytujące udzieliły beneficjentom ostatecznym 4 042 kredytów, dla których Bank Gospodarstwa Krajowego zrealizował wsparcie poprzez udzielenie z FGR:

- gwarancji do kredytów na kwotę 172,3 mln zł,
- dopłat do oprocentowania kredytów w kwocie 10,4 mln zł.

Pomoc w ramach instrumentu finansowego została przeznaczona na wsparcie realizowanych operacji w ramach poddziałania 4.1 (*Modernizacja gospodarstw rolnych*) oraz w ramach poddziałania 4.2 (*Przetwórstwo i marketing produktów rolnych*).

Szczegółowe dane kwotowe dotyczące realizacji instrumentu finansowego zostały przedstawione w rozdziale 10 sprawozdania.

STAN REALIZACJI PROW 2014-2020 NA 31 GRUDNIA 2021 R.

Działanie / poddziałanie		Limit środków [zł]	Zawarte umowy/ wydane decyzje czynne*			Zrealizowane płatności					Limit środ. euro
Kod	Nazwa	ogółem	liczba	kwota [zł]	% limitu	liczba różnych beneficjentów	kwota [zł]		kwota [euro]	% limitu EFRROW	ogółem
				ogółem			ogółem	ogółem			
1	Transfer wiedzy i działalność informacyjna	271 850 681,88	24	8 871 584,00	3,26%	15	7 579 970,22	4 823 134,82	1 728 208,30	2,98%	57 999 757,00
1.1	Wsparcie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności		24	8 871 584,00		15	7 579 970,22	4 823 134,82	1 728 208,30		
1.2	Wsparcie na demonstracje i działania informacyjne		0	0,00		0	0,00	0,00	0,00		
2	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw	707 107 979,77	102	322 331 577,78	45,58%	23	127 395 184,03	81 061 554,94	28 557 566,03	18,79%	152 000 519,00
2.1	Świadczenie kompleksowej porady dla rolnika		72	305 196 371,72		16	120 993 953,65	76 988 452,15	27 153 039,14		
	Świadczenie kompleksowej porady dla właściciela lasu										
2.3	Wsparcie na szkolenia doradców		30	17 135 206,06		7	6 401 230,38	4 073 102,79	1 404 526,89		
3	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	201 215 911,86	3 355	122 853 513,48	61,06%	10 523	65 270 960,79	41 531 811,49	15 060 204,04	34,22%	44 004 400,00
3.1	Zobowiązania 2007-2013 i 2014-2020		3 288	35 036 625,34		10 485	29 999 606,08	19 088 648,97	6 925 854,30		
	Zobowiązania 2014-2020		3 288	12 464 892,12		2 312	7 427 872,86	4 726 329,59	1 697 769,27		
	Zobowiązania 2007-2013			22 571 733,22		8 305	22 571 733,22	14 362 319,38	5 228 085,03		
3.2	Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych		67	87 816 888,14		39	35 271 354,71	22 443 162,52	8 134 349,74		
4	Inwestycje w środki trwałe	19 199 041 960,18	48 284	12 640 667 245,40	65,84%	33 046	7 535 870 066,23	4 940 447 217,71	1 710 117 279,11	41,23%	4 188 935 206,00
4.1	Modernizacja gospodarstw rolnych	10 657 029 055,68	39 865	7 543 129 494,50	70,78%	29 906	5 422 139 427,44	3 450 107 217,17	1 231 807 852,60	52,51%	2 345 922 298,00
	Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000	586 187 603,50	2 846	429 040 485,17	73,19%	2 117	303 599 778,13	287 263 822,34	68 763 385,68	63,00%	128 937 106,00
	Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	639 811 132,70	4 028	291 403 505,25	45,55%	1 993	141 022 591,41	141 022 591,41	31 130 012,38	26,13%	137 338 894,00
4.2	Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	4 331 311 374,90	1 405	3 129 968 110,36	72,26%	713	1 406 977 886,48	895 260 024,67	319 749 546,63	34,08%	938 330 975,00
4.3	Scalanie gruntów	1 973 576 909,43	140	1 247 125 650,12	63,19%	43	262 130 382,77	166 793 562,12	58 666 481,82	13,87%	423 098 688,00
	Zarządzanie zasobami wodnymi	1 011 125 883,97									215 307 245,00
5	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie (...)	767 880 857,96	5 590	348 947 970,10	45,44%	3 094	190 590 426,47	121 272 674,13	42 528 616,21	25,71%	165 446 174,00

Działanie / poddziałanie		Limit środków [zł]	Zawarte umowy/ wydane decyzje czynne*			Zrealizowane płatności					Limit środ. euro
Kod	Nazwa	ogółem	liczba	kwota [zł]	% limitu	liczba różnych beneficjentów	kwota [zł]		kwota [euro]	% limitu EFRROW	ogółem
				ogółem			ogółem	EFRROW	ogółem		
5.1	Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej		5 082	325 598 091,91		2 676	170 805 468,72	108 683 507,28	38 006 062,28		
5.2	Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej		508	23 349 878,19		419	19 784 957,75	12 589 166,85	4 522 553,93		
6	Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej	13 771 192 300,63	105 332	10 400 788 174,73	75,53%	76 701	6 307 842 994,88	4 013 680 491,20	1 424 215 675,89	45,80%	3 008 675 831,00
6.1	Premie dla młodych rolników	4 103 114 233,10	26 071	3 290 850 000,00	80,20%	21 557	2 269 640 000,00	1 444 171 932,00	513 934 343,61	56,97%	902 171 231,00
6.2	Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	3 265 109 968,14	13 454	2 304 800 000,00	70,59%	8 115	1 107 110 000,00	704 454 093,00	245 803 047,66	34,88%	704 677 347,00
6.3	Restrukturyzacja małych gospodarstw	3 852 961 498,29	62 817	3 769 020 000,00	97,82%	44 879	2 252 340 000,00	1 433 163 942,00	509 926 773,47	60,07%	848 852 603,00
6.4	Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych	2 539 722 747,63	2 419	1 026 002 677,33	40,40%	1 616	668 773 933,68	425 540 850,49	152 219 410,19	23,36%	550 577 793,00
6.5	Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	10 283 853,46	571	10 115 497,40	98,36%	570	9 979 061,20	6 349 673,71	2 332 100,96	97,30%	2 396 857,00
7	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich	10 052 712 880,68	5 174	6 235 781 980,60	62,03%	1 840	4 223 588 578,34	2 687 469 395,48	972 626 347,10	40,05%	2 213 455 964,00
7.2	Budowa lub modernizacja dróg lokalnych		2 310	2 283 172 401,31		1 182	2 038 211 941,53	1 296 914 249,54	474 930 046,48		
	Gospodarka wodno-ściekowa		1 824	3 166 357 456,11		861	1 625 800 933,88	1 034 497 129,38	371 654 198,15		
7.4	Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej		748	475 904 443,63		497	328 803 973,85	209 217 966,21	73 552 458,51		
	Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów		216	265 742 503,70		163	189 027 015,50	120 277 889,40	43 112 735,91		
7.6	Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego		76	44 605 175,85		75	41 744 713,58	26 562 160,95	9 376 908,05		
8	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów		1 143 179 038,71	18 957		1 088 194 007,47	95,19%	18 475	701 175 182,05		
8.1	Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych		17 770	1 082 144 540,77		18 135	695 226 242,06	442 371 359,88	159 029 492,27		
8.1 - w tym:	Zobowiązania PROW 2014-2020		17 713	115 629 152,91		2 594	84 097 819,51	53 511 308,26	19 159 511,40		
	Zobowiązania PROW 2007-2013		57	469 014 248,06		9 383	312 561 193,55	198 881 959,10	71 765 963,47		
	Zobowiązania PROW 2004-2006			497 501 139,80		7 724	298 567 229,00	189 978 092,52	68 104 017,40		
8.5	Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska		1 187	6 049 466,70		949	5 948 939,99	3 785 304,66	1 321 774,16		
9	Tworzenie grup producentów i organizacji producentów	1 190 014 411,97	495	938 237 471,52	78,84%	1 197	607 340 445,54	384 671 306,54	138 486 287,37	52,52%	262 416 420,00

Działanie / poddziałanie		Limit środków [zł]	Zawarte umowy/ wydane decyzje czynne*			Zrealizowane płatności					Limit środ. euro
Kod	Nazwa	ogółem	liczba	kwota [zł]	% limitu	liczba różnych beneficjentów	kwota [zł]		kwota [euro]	% limitu EFRROW	ogółem
				ogółem			ogółem	ogółem			
w tym:	Zobowiązania 2014-2020		495	659 892 612,21		441	336 085 547,47	212 071 824,06	75 509 145,23		
	Zobowiązania 2007-2013			278 344 859,31		756	271 254 898,07	172 599 482,48	62 977 142,14		
10	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	9 327 121 847,63	450 937	7 202 275 713,46	77,22%	110 741	5 719 893 487,29	3 639 546 517,94	1 301 428 900,33	63,27%	2 057 025 287,00
10 - w tym:	Zobowiązania PROW 2014-2020		307 229	5 661 172 713,46		81 278	4 178 781 100,34	2 658 954 605,94	944 417 683,46		
	Zobowiązania PROW 2007-2013		143 708	1 541 103 000,00		57 607	1 541 068 270,15	980 563 840,49	357 000 652,51		
	Zobowiązania PROW 2004-2006					1	44 116,80	28 071,51	10 564,36		
11	Rolnictwo ekologiczne	3 540 177 226,96	115 602	2 931 458 679,48	82,81%	30 885	2 207 704 758,12	1 404 761 245,16	504 006 024,87	64,34%	783 368 117,00
11 - w tym:	Zobowiązania 2014-2020		75 645	2 371 968 779,48		20 343	1 646 894 533,37	1 047 918 049,34	374 196 789,27		
	Zobowiązania 2007-2013		39 957	559 489 900,00		17 898	560 810 224,75	356 843 195,82	129 809 235,60		
13	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	11 360 372 933,95	5 158 480	8 985 967 276,65	79,10%	1 050 204	9 557 126 311,03	6 081 157 591,46	2 180 554 125,96	80,19%	2 562 428 425,00
13 - w tym:	Zobowiązania 2014-2020		5 157 671	8 981 963 736,35		1 050 125	9 554 701 250,56	6 079 614 528,23	2 179 987 961,64		
	Zobowiązania 2007-13 (część kamp. 2014)		809	4 003 540,30		812	2 425 060,47	1 543 063,23	566 164,32		
14	Dobrostan zwierząt	985 297 970,44	51 464	316 234 932,43	32,10%	43 571	313 890 525,37	199 728 501,52	68 383 429,29	27,19%	211 340 000,00
16	Współpraca	579 044 405,41	167	254 291 635,00	43,92%	51	55 847 718,76	35 535 902,99	12 241 662,39	9,90%	123 644 108,00
17	Zarządzanie ryzykiem	509 396 814,00									108 470 000,00
19	Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER	4 384 768 260,93	21 526	3 091 950 356,63	70,52%	16 122	2 536 567 947,42	1 538 000 151,80	579 860 599,73	57,12%	966 653 465,00
19.1	Wsparcie przygotowawcze		299	37 180 000,00		299	37 156 680,00	23 642 795,48	8 641 728,55		
19.2	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju		20 767	2 369 291 291,66		16 045	1 979 160 062,08	1 206 486 999,92	452 653 797,53		
19.3	Wdrażanie projektów współpracy		187	79 885 756,43		246	49 970 952,89	22 300 066,52	11 278 388,65		
19.4	Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji		273	605 593 308,54		274	470 280 252,45	285 570 289,88	107 286 685,00		
20	Pomoc techniczna	2 190 965 570,58	1 131	893 143 582,34	40,76%	42	813 068 589,90	517 355 538,07	184 731 185,13	38,64%	478 137 978,00
21	Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników i MŚP szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19	1 229 366 162,02	180 308	1 198 848 837,65	97,52%	180 341	1 199 192 219,92	763 045 151,44	267 028 306,77	97,68%	273 379 123,00
	Renty strukturalne	1 176 662 633,46		1 259 805 744,07	107,07%	53 466	1 259 805 744,07	801 610 021,19	298 022 264,76	112,89%	263 985 099,00
RAZEM - z wyłączeniem instrumentów finansowych		82 271 631 967,83	6 166 928	58 240 650 282,78	70,79%	1 229 406	43 429 751 110,43	27 701 854 872,42	9 889 927 949,71	53,00%	18 106 954 933,00
RAZEM - z uwzględnieniem instrumentów finansowych - łączny limit środków		82 587 369 849,02		58 532 450 282,78	70,87%		43 648 601 110,43	27 841 109 127,30	9 937 896 826,42	53,06%	18 175 554 933,00

W przypadku działań wieloletnich: 3.1,8,9,10,11 i Renty strukturalne - kwoty umów/decyzji odnoszą się do szacowanych wypłat dla beneficjentów, którzy podjęli zobowiązania w ramach PROW 2004-2006, PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020 i które mogą być finansowane w ramach budżetu PROW 2014-2020.

POSTĘPY W REALIZACJI PLANU EWALUACJI (ROZDZIAŁ 2 SPRAWOZDANIA)

Plan ewaluacji na 2021 rok został przygotowany przez komórkę organizacyjną odpowiedzialną za koordynację działań ewaluacyjnych programu oraz pozytywnie zaopiniowany przez Grupę Zarządzającą Ewaluacją PROW 2014-2020.

W 2021 roku zrealizowane zostały następujące badania ewaluacyjne:

1. Ocena ex ante Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027

Głównym celem ewaluacji ex ante była ocena jakości PS WPR z punktu widzenia: 1) trafności diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, 2) zgodności zaplanowanego wsparcia ze zidentyfikowanymi potrzebami oraz realizacją założonych celów.

2. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko Planu Strategicznego WPR

Celem badania była ocena potencjalnych skutków dla środowiska, wynikających z realizacji proponowanych instrumentów wsparcia w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Jej wykonanie regulowane jest przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2021 poz. 247).

3. Ocena wpływu netto wsparcia realizowanego w ramach poddziałania M4.1 *Modernizacja gospodarstw rolnych*

Celem analizy była ocena wpływu netto wsparcia realizowanego w ramach poddziałania M4.1, typu operacji *Modernizacja gospodarstw rolnych*, poprzez określenie zmiany wartości dodanej brutto, dochodu z gospodarstwa rolnego, zysku z zarządzania i wskaźnika konkurencyjności w gospodarstwach, których właściciele są beneficjentami tego instrumentu wsparcia.

4. Ocena wpływu netto wsparcia realizowanego w ramach poddziałania M6.1 *Premie dla młodych rolników na konkurencyjność gospodarstw rolnych*

Celem analizy była ocena wpływu netto wsparcia realizowanego w ramach poddziałania M6.1, typu operacji *Premie dla młodych rolników*, poprzez określenie zmiany wartości dodanej brutto, dochodu z gospodarstwa rolnego, zysku z zarządzania i wskaźnika konkurencyjności w gospodarstwach, których właściciele są beneficjentami ww. instrumentu wsparcia.

Wszystkie raporty z przeprowadzonych badań dostępne są na stronach internetowych MRiRW (www.gov.pl/web/rolnictwo/ewaluacja).

DZIAŁANIA PODJĘTE W CELU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI I SKUTECZNOŚCI WDRAŻANIA PROGRAMU (ROZDZIAŁ 3 SPRAWOZDANIA)

W 2021 roku w ramach działań dotyczących zapewnienia skutecznej realizacji Programu instytucja zarządzająca wydawała rozporządzenia dotyczące Programu, w tym rozporządzenia nowelizujące dotychczasowe przepisy dotyczące wdrażania poszczególnych działań, poddziałań lub typów operacji.

Ponadto w 2021 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przedłużeniem realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz.U. 2022 r. poz. 88).

Zmiany określone w ustawie wiążą się z przedłużeniem realizacji PROW 2014-2020, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2220, które ustanowiło niektóre przepisy przejściowe dotyczące wsparcia z funduszy EFRROW i EFRG w latach 2021 i 2022.

Ustawa m. in.:

- 1) wprowadza rozwiązania, które upraszczają procedury związane z przygotowaniem do realizacji działań mających na celu przeciwdziałanie skutkom suszy oraz zwiększenie retencji wód w obszarach miejskich, rolniczych i leśnych;
- 2) umożliwia uruchomienie kolejnego wsparcia przygotowawczego na przygotowanie LSR więcej niż raz temu samemu podmiotowi oraz wprowadza zmiany/ułatwienia związane z wyborem LSR;
- 3) umożliwia wdrożenie w ramach PROW 2014-2020 działania *Zarządzanie ryzykiem*;
- 4) przewiduje mechanizm przyznawania pomocy ponad limity określone w rozporządzeniu MRiRW o limitach w ramach PROW 2014-2020;
- 5) umożliwia składanie przez konsorcjum, złożone z partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW), wniosków o wybór operacji w konkursie dla partnerów KSOW;
- 6) rozszerza katalog beneficjentów PROW 2014-2020, którzy mogą skorzystać z instrumentów wyprzedzającego finansowania.

Instytucja zarządzająca w 2021 roku opracowała i przedstawiła szereg propozycji zmian Programu. Propozycje te były następnie opiniowane i zatwierdzane przez Komitet Monitorujący PROW 2014-2020.

Komitet przyjął w 2021 r. uchwały m.in. w sprawie zmiany strategicznej PROW 2014-2020, wynikającej z przyznania Polsce dodatkowych środków (w wysokości ponad 4,56 mld euro) w ramach przepisów przejściowych dotyczących wsparcia z EFRROW i EFRG w latach 2021 i 2022, a także w sprawie kolejnej zmiany PROW 2014-2020.

W ramach zmiany strategicznej PROW 2014-2020:

- 1) zwiększono budżet wybranych instrumentów wsparcia w związku z przyznaniem dodatkowych środków;
- 2) wprowadzono nowe działanie M17 *Zarządzanie ryzykiem*;
- 3) wprowadzono w działaniu M04 *Inwestycje w środki trwałe*, w poddziałaniu 4.3, nowy typ operacji *Zarządzanie zasobami wodnymi*;
- 4) dodano Rządowe Centrum Legislacji do listy beneficjentów schematu I *Pomocy technicznej*;
- 5) wprowadzono szereg zmian w instrumentach wsparcia.

Z kolei w ramach zmian zaakceptowanych przez Komitet w listopadzie 2021 r. zaproponowano:

- 1) przesunięcie środków pomiędzy poszczególnymi instrumentami wsparcia w celu optymalizacji wykorzystania dostępnego budżetu Programu;
- 2) zwiększenie budżetu instrumentów finansowych (w ramach wolnego limitu środków na *Modernizację gospodarstw rolnych*);
- 3) zmiany w działaniu M01 *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* oraz M02 *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw*.

ROZPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O PROGRAMIE (ROZDZIAŁ 4 SPRAWOZDANIA)

Podczas realizacji operacji objętych dwuletnim planem operacyjnym KSOW na lata 2020-2021 zapewniano upowszechnienie informacji o Programie, w tym o KSOW.

Upowszechnianie informacji o PROW było realizowane na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji UE nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r., księgi wizualizacji znaku PROW 2014-2020 oraz strategii komunikacji PROW 2014-2020.

Podstawową formą przekazywania informacji były konferencje, spotkania szkoleniowo-informacyjne, warsztaty, szkolenia i spotkania informacyjne, podczas których dystrybuowano materiały informacyjno-promocyjne dotyczące Programu.

Utrzymywany był kontakt ze środkami masowego przekazu: telewizja, radio, prasa, w szczególności emisja audycji radiowych w krajowych i regionalnych rozgłośniach radiowych oraz wątków na temat. PROW w programach i audycjach telewizyjnych w krajowych stacjach.

Informacje dotyczące PROW udzielane były podczas międzynarodowych, ogólnopolskich i lokalnych imprez o charakterze rolniczym, targów, imprez plenerowych – w formie stoisk informacyjnych, podczas których dystrybuowano materiały informacyjne i promocyjne.

Wszystkie jednostki prowadziły strony internetowe poświęcone PROW 2014-2020. W serwisach można było znaleźć informacje dotyczące: aktualności, założeń programowych, legislacji krajowej i unijnej, ogłoszeń o naborach wniosków, informacji o procedurach wypełniania wniosków oraz informacji o szkoleniach z zakresu PROW 2014-2020.

Na portalu www.ksow.pl oraz na kanałach KSOW w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram) zamieszczano zaproszenia i informacje o inicjatywach na obszarze UE, dotyczących obszarów wiejskich, w tym też realizowanych w ramach Programu. Publikowano również przykłady projektów realizujących priorytety PROW, sfinansowanych ze środków Programu, a także opisy i relacje z działań realizowanych w ramach planu operacyjnego jednostki centralnej KSOW. Zamieszczane informacje przygotowywane były tak, by jednoznacznie wskazywać na źródło finansowania inicjatyw.

Działania informacyjne prowadzone były również poprzez kontakt bezpośredni w punktach informacyjnych PROW 2014-2020. Jednostki regionalne udzieliły w tych punktach w 2021 r. ponad 16 tysięcy konsultacji.

Zapewniano upowszechnienie informacji o Programie w sposób dostosowany do sposobu realizacji operacji. Do informowania i rozpowszechniania informacji o pomocy otrzymanej z EFRROW, zgodnie z warunkami określonymi w księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, zobowiązywano w umowach wykonawców poszczególnych zadań oraz partnerów KSOW w ramach realizowanych operacji.

Dodatkowo obowiązek informowania jednostki wdrażające zapewniały także we własnym zakresie, np. poprzez udostępnianie banerów/roll-upów/plakatów opatrzonych logotypami zgodnie

z księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020 i przekazywanie informacji ustnej w trakcie realizacji operacji, np. konferencji, szkoleń, wyjazdów oraz zamieszczaniu informacji na portalu KSOW.

ROZDZIAŁY 5-9

W SPRAWOZDANIU ROCZNYM ZA 2021 ROK NIE SĄ WYPEŁNIANE

SPRAWOZDANIE Z WDRAŻANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH (ROZDZIAŁ 10 SPRAWOZDANIA)

Dane zawarto w sprawozdaniu w formie tabelarycznej w formacie ustalonym przez Komisję Europejską.

ZAŁĄCZNIK DOTYCZĄCY MONITOROWANIA – TABELĘ WSKAŹNIKÓW (ROZDZIAŁ 11 SPRAWOZDANIA)

Dane zawarto w sprawozdaniu w formie zestawu tabel w formacie ustalonym przez Komisję Europejską.